

T. C. Resmî Gazete

Kuruluş Tarihi : (7 Teşrinievvel 1336) - 7 Ekim 1920

Yönetim ve Yazı İşleri İçin
Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat
Genel Müdürlüğüne
başvurulur.

26 Ocak 1981
PAZARTESİ

Sayı : 17232

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Sözleşme

Karar Sayısı : 8/1768

25/12/1979 tarihli ve 2256 sayılı Kanunla katılmamızın uygun bulunduğu ekli (UNESCO) çerçevesinde Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhrac ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması için alınacak tedbirlerle ilgili sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 6/10/1980 tarihli ve KİGM/KİÇD - 7976 - 1561 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 13/10/1980 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kenan EVREN
Orgeneral
Devlet Başkanı

B. ULUSU
Başbakan

Z. BAYKARA Devlet Bak. - Başbakan Yrd.	T. ÖZAL Devlet Bak. - Başbakan Yrd.	Prof. Dr. I. ÖZTRAK Devlet Bakanı	M. ÖZGÜNEŞ Devlet Bakanı
Prof. Dr. M. N. ÖZDAŞ Devlet Bakanı	C. MENTEŞ Adalet Bakanı	Ü. H. BAYÖLKEN Millî Savunma Bakanı	S. ÇETİNER İçişleri Bakanı
İ. TÜRKMEN Dışişleri Bakanı	K. ERDEM Maliye Bakanı	H. SAĞLAM Millî Eğitim Bakanı	Dr. T. ÖNALP Bayındırlık Bakanı
K. CANTÖRK Ticaret Bakanı	Prof. Dr. N. AYANOĞLU Sağ. ve Sos. Yardım Bakanı	R. BATURALP Gümrük ve Tekel Bakanı	N. ÖZGÜR Ulaştırma Bakanı
Prof. Dr. S. ÖZBEK Tarım ve Orman Bakanı	Prof. Dr. T. ESENER Çalışma Bakanı	Ş. KOCATOPÇU Sanayi ve Teknoloji Bakanı	S. BİNGÖL Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
İ. EVLİYAOĞLU Turizm ve Tanıtma Bakanı	Dr. Ş. TÖTEN İmar ve İskân Bakanı	M. B. GÜNEY Köy İşleri ve Koop. Bakanı	V. ÖZGÜL Gençlik ve Spor Bakanı
	S. ŞİDE Sosyal Güvenlik Bakanı	C. BABAN Kültür Bakanı	

Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlere İlgili Sözleşme

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Konferansı, 12 Ekim - 14 Kasım 1970 tarihleri arasında, Paris'te yaptığı XVI. Dönem toplantısında, Genel Konferans'ın XIV. Dönem toplantısında kabul edilen Uluslararası Kültür İşbirliği İlkeleri Bildirisi hükümlerinin önemini hatırlatarak,

Kültür varlıklarının bilimsel, kültürel ve eğitsel amaçlarla uluslar arasında mübadelesinin insanlık uygarlığı bilgisini derinleştirdiğini, tüm ulusların kültürel yaşamını zenginleştirdiğini ve uluslar arasında karşılıklı saygı ve itibar yarattığını göz önünde bulundurarak,

Kültür varlıklarının halkların kültür ve uygarlıklarının temel öğelerinden biri olduğunu, bunların gerçek değerlerine ancak kökenlerinin, tarih ve çevrelerinin en büyük belginlikle bilinmesi halinde kavuşacaklarını göz önünde bulundurarak,

Kendi topraklarındaki kültür değerlerinden oluşan varlığı hırsızlık, kaçak kazı, kanunsuz ithal ve ihraç tehlikelerine karşı korumanın her Devlet için bir görev olduğunu göz önünde bulundurarak,

Her Devletin, bu tehlikeleri önlemede kendi kültür varlıklarına olduğu kadar, bütün ulusların kültür varlıklarına karşı da saygılı olma bakımından manevi sorumlulukları bulunduğu bilincine varmasının kaçınılmazlığını göz önünde bulundurarak,

Müze, kütüphane ve arşivlerin birer kültür kurumu olarak kendi koleksiyonlarını derlemede dünyaca benimsenmiş törel ilkelere bağlı kalmayı gözetmekle görevli olduklarını göz önünde bulundurarak,

Kültür varlıklarının kanunsuz ithal, ihraç ve mülkiyet transferinin, UNESCO'nun ayrıca uluslararası sözleşmelerde öğütleyerek kolaylaştırmakla görevli bulunduğu, uluslar arasında karşılıklı anlayışı engelleyeceğini gözönünde bulundurarak,

Etkili olabilmesi için, kültür varlıkları korunmasının ulusal düzeyde olduğu kadar uluslararası düzeyde de örgütlenmesi gerektiğini ve bunun Devletler arasında yakın işbirliğini zorunluk kıldığını gözönünde bulundurarak,

UNESCO Genel Konferansı'nın bu amaçla daha önce 1964 de bir öğütlenme kabul etmiş bulunduğunu gözönünde bulundurarak,

Gündemin 19. maddesinde yer alan kültür varlıklarının kanunsuz yollardan ithal, ihraç ve mülkiyet transferinin önlenmesi ve yasaklanması ile ilgili olarak ileri sürülen yeni önerilerden de yararlanarak, XV. Dönem toplantısı sırasında bu sorunun uluslararası bir sözleşmeye konu teşkil edeceğini kararlaştırdıktan sonra,

İşbu sözleşmeyi, bugün, 14 Kasım 1970 tarihinde kabul etmiştir.

Madde 1

Bu sözleşme hükümlerine göre, dinsel nitelikte olsun olmasın, her devlet tarafından arkeoloji, tarih öncesi, tarih, edebiyat, sanat veya bilim için önemli olarak gösterilen ve aşağıdaki kategorilere giren değerler kültür varlığı sayılırlar :

a) Az bulunur zooloji, botanik, mineroloji ve anatomi örnekleri ile koleksiyonlar, paleontoloji bakımından değer taşıyan nesnelere;

b) Bilim ve teknik tarihi ile askeri ve sosyal tarihi de kapsayan tarihe, ulusların idare adamlarının, bilginlerinin, düşünür ve sanatçıların hayatlarına ve önemli olaylara değgin varlıklar;

c) Kanuna uygun veya aykırı olarak yapılan kazı ve arkeolojik bulgu ürünleri;

d) Tarih ve sanat değeri taşıyan anıtlar ile arkeolojik sitlerden artakalmış kırık, dağınık parçalar;

e) Yüzyıldan daha eskiye ait sikke, hakkedilmiş mühür, kitabe ve benzeri şeyler;

f) Etnolojik gereçler;

g) Sanat değeri bulunan aşağıda gösterilmiş varlıklar :

i) Her türlü satılabilir üzerine her türlü malzeme ile ve elle yapılmış tablolar, resimler, desenler (Elle süslenmiş imalat ürünleri ile sanayie değgin desenler bunların dışındadır);

ii) Her türlü malzemeden yapılmış orjinal heykeller heykelticilik sanatına değgin ürünler;

iii) Orjinal gravürler, baskılar ve taşbasmalar;

iv) Her türlü malzemeden meydana getirilmiş sanat değeri bulunan montajlar ve asamblajlar;

h) Az bulunur el yazmaları, 1500 yıllarından önce yapılmış baskılar, tarih, edebiyat ve bilim yönünden özel önem taşıyan eski kitaplar, yayınlar, belgeler (tek veya koleksiyon halinde);

i) Posta ve damga pulları ile benzeri pullar (tek veya koleksiyon halinde);

j) Arşivler (plak, fotoğraf ve sinema arşivleri dahil);

k) Yüzyılı aşkın döşeme eşyaları ve eski müzik aletleri.

Madde 2

1. Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler, kültür varlıklarının kanunsuz ithal, ihraç ve mülkiyet transferinin, ülkelerin bu varlıklarından yoksullaşmalarının başlıca nedenlerinden biri olduğunu ve bir uluslararası işbirliğinin bu davranışlardan doğacak tehlikelere karşı korunmada en etkili yollardan biri olduğunu kabul ederler.

2. Taraf Devletler, bu amaçla, ellerindeki olanaklar ölçüsünde, bu davranışlara karşı özellikle nedenleri ortadan kaldırmak, sürüp gitmeleri önlemek ve zararların telafisine yardım etmek yoluyla mücadeleyi taahhüt ederler.

Madde 3

Bu sözleşme gereğince taraf Devletlerce kabul edilmiş mevzuata aykırı olarak yapılan kültür varlıkları ithali, ve mülkiyet transferi kanunsuzdur.

Madde 4

Su Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler, aşağıdaki kategorilerde yer alan kültür varlıklarının, bu Sözleşme gereğince her Devletin kendi öz kültür varlığı olduğunu kabul ederler.

a) İlgili Devletin vatandaşlarının tek veya kolektif dehasından doğmuş kültür varlıkları ile o Devletin topraklarında, yabancı uyruklu veya vatansız olarak ikamet eden kimselerin yarattıkları, o Devlete önemli sayılan kültür varlıkları;

b) Ulusal topraklarda bulunmuş kültür varlıkları;

c) Arkeoloji, etnoloji ve tabii bilim misyonlarının, varlıkların esas sahibi olan ülkenin yetkili mercilerinin muvafakati ile edindikleri kültür varlıkları;

d) Serbestçe kabul edilmiş mübadelelere konu teşkil etmiş kültür varlıkları;

e) Varlıkların esas sahibi olan ülkenin yetkili mercilerinin muvafakati ile parasız edinilmiş veya kanun yollarından satın alınmış kültür varlıkları.

Madde 5

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler kendi kültür varlıklarının kanunsuz ithal, ihraç ve mülkiyet transferine karşı korunmasını sağlamak amacı ile ve aşağıda sıralanmış görevleri etkili olacak şekilde yerine getirmek üzere ülkelerinde, şayet mevcut değilse, kendilerine uygun düşen koşullar içerisinde ve yeter sayıda kalifiye personelden oluşan bir veya bir kaç «kültür varlıklarını koruma servisi» meydana getirmeyi taahhüt ederler :

a) Kültür varlıklarının korunmasını, özellikle önemli sayılan kültür varlıklarının kanunsuz ithal, ihraç ve mülkiyet transferinin önlenmesini, sağlayacak kanun ve tüzük tasarıları metinlerinin hazırlanmasına katkıda bulunmak;

b) İhraç edilmesi, ulusal kültür varlıklarında hissedilir bir yoksullaşmanın nedeni olacak kamu veya kişi malı, önemli kültür varlıklarının, ulusal düzeyde korunması esasına uygun bir envantere göre listesini yapmak ve bunu günü gününe işlemek;

c) Kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi için gerekli (müzeler, kütüphaneler, arşivler, laboratuvarlar, atölyeler v.b.) gibi teknik ve bilimsel kuruluşların gelişmelerini veya meydana getirilmelerini teşvik etmek;

d) Arkeolojik kazıların kontrolü işini düzenlemek, belirli kültür varlıklarının «yerinde» muhafazasını sağlamak ve ilerde yapılacak kazılara tahsis edilmiş belirli bölgeleri korumak;

e) Koleksiyoncu, muhafız, antikacı v.b. gibi kimseler için, işbu Sözleşmede belirtilmiş ahlâkçı ilkelere uygun kurallar koymak ve bunlara uyulmasını gözetmek,

f) Bütün Devletlerin kültür varlıklarına karşı saygı duygusu uyandırmak ve geliştirmek için eğitici çabalar harcamak ve bu Sözleşme hükümleri hakkında geniş ölçüde bilgi yaymak;

g) Her kültür varlığı kayboluşu karşısında, bunun en uygun ilân yolu ile duyurulmasına titizlik göstermek.

Madde 6

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler aşağıdaki hususla taahhüt ederler :

a) Kültür varlığı veya varlıklarının ihracında bunun veya bunların, ihraç eden Devletin izni ile yapıldığını belgeleyecek ve usulleri içerisinde ihraç edilecek olan kültür varlığı veya varlıklarının beraberinde bulundurulması gerekli kılınacak bir ihraç sertifikası ihdas etmek;

b) Beraberlerinde, yukarıda belirtilen ihraç vesikası bulunmayan kültür varlıklarının ülkelerinden dışarı çıkarılmasını yasaklamak;

c) Bu yasağı uygun yollardan halka ve özellikle kültür varlıkları ithal ve ihraç edebilecek kimselere duyurmak;

Madde 7

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler aşağıdaki hususları taahhüt ederler :

a) Bu sözleşmede taraf olan başka bir Devlete ait olup da bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, kanunsuz ihraç edilmiş kültür varlıklarının kendi ülkelerinin müzeleri veya benzeri kuruluşları tarafından edinilmesini önlemek için ulusal yasalar çerçevesinde içerisinde gerekli bütün tedbirleri almak; bu Sözleşmede taraf olan bir Devlete ait olup da işbu Sözleşmenin ilgili iki taraf için yürürlüğe girmesinden sonra o Devletin topraklarından kanunsuz çıkarılıp, kendisine teklif edilmiş kültür varlıkları hakkında, bunların sahibi Devlete, olanaklar ölçüsünde bilgi vermek;

b) i) Bu sözleşmede taraf olan başka bir Devletin topraklarındaki bir müzeden, dinsel nitelikte olsun olmasın kamuya ait bir anıttan veya benzeri kuruluşlardan işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra çalınmış kültür varlıklarının, yukarıda anılan kuruluşların envanterlerinde kayıtlı bulduklarının belgelenmeleri kaydı ile, ithalini yasaklamak;

ii) Bu Sözleşmenin ilgili Devletler için yürürlüğe girmesinden sonra çalınıp ithal edilmiş kültür varlıklarına, ilgili taraf Devletin başvurusu üzerine el koymak,

ve bu varlıkları iyi niyetli alıcı sıfatı ile edinmiş olan sahibine, hakca bir giderim ödenmesi kaydı ile geri vermek, El koyma ve geri verme için başvurular diplomatik yoldan yapılmalıdır. Başvurmayı yapan Devlet el koyma ve geri verme isteğinin haklılığını ispatlayacak delilleri sağlamak ve bunun gerektirdiği masrafları karşılamakla yükümlüdür. Taraf Devletler bu madde uyarınca geri verilecek kültür varlığı veya varlıkları için gümrük resmi veya başka bir resim isteğinde bulunmaktan sakınırlar. Kültür varlığı veya varlıklarının geri verilmesinin gerektirdiği harcamalar başvuran Devlet tarafından yapılır

Madde 8

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler yukarıdaki 6. maddenin b) ve 7. maddenin b) fıkralarında öngörülen yasaklara uymazlıktan sorumlu olanları ceza ve idare müeyyidelerine çarptırmayı taahhüt ederler.

Madde 9

Kültür varlıkları, bazı arkeolojik ve etnolojik yağmalar tehlikesine açık bulunan, bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış her Devlet, ilgili Devletlere başvurabilir. Bu gibi durumlarda taraf Devletler, sözkonusu kültür varlıkları türlerinin ithal, ihrac ve ticaretinin kontrolü dahil gerekli somut tedbirleri saptayacak ve uygulayacak birlikte tasarlanmış uluslararası bir eyleme katılmayı taahhüt ederler. Bir uzlaşmaya varılıncaya kadar her ilgili Devlet, başvuracak Devletin kültür varlıklarında telafi edilemeyecek zararlara uğramasını önlemek için, olanakları ölçüsünde geçici teftişler alacaktır.

Madde 10

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler aşağıdaki hususları taahhüt ederler :

a) Eğitim, bilgilendirme ve uyanık davranma yollarında, bu Sözleşmede taraf Devletlerin kanunsuz olarak kaçırılmış kültür varlıklarının transferini önlemek amacı ile kendi özel koşullarına göre ceza ve idare tedbirleri olarak antikacıları, edindikleri her kültür varlığı için, bunun nereden edinildiğini, alınış fiyatını, satıcısının kimliğini gösteren bir küçük defteri tutmaya zorlamak, ve kültür varlıklarını alıcısına satın aldığı malın ihracı yasaklanmış kültür varlıklarından olabileceğini duyurmak;

b) Eğitim yolu ile halkta kültür varlıklarının değeri, hırsızlıkların, kaçak kazıların, kanunsuz ihracatların bu varlıklar için nasıl bir tehlike teşkil ettiği hakkında duyu uyandırmaya ve bunu geliştirmeye gayret göstermek.

Madde 11

Yabancı bir Devlet tarafından işgal edilmiş bir ülkenin kültür varlıklarının zorla veya dolaylı yollardan, ihracı ve mülkiyetlerinin transferi kanunsuz sayılır.

Madde 12

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler uluslararası ilişkilerini sağladıkları ülkelerdeki kültür varlıklarına karşı saygılı olacaklar, bunların kanunsuz ithal, ihrac ve mülkiyet transferlerinin önlenmesi için uygun düşen tedbirleri alacaklardır.

Madde 13

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler ayrıca (her Devletin kendi mevzuatı çerçevesi içinde) aşağıdaki hususları taahhüt ederler :

a) Kültür varlıklarının kanunsuz ithal ve ihracını kolaylaştırır nitelikte görülen mülkiyet transferlerini uygun tedbirlerle önlemek;

b) Kanunsuz ihrac edilmiş kültür varlıklarının en kısa süreler içerisinde yetkili kimselere iadesini kolaylaştırmak amacı ile ilgili servislerin işbirliği yapabilmelerini sağlayıcı tedbirleri almak;

c) Kaybolmuş veya çalınmış kültür varlıklarının gerçek sahiplerinin veya vekillerinin ileri sürecekleri hak iddialarını işleme koymak;

d) Bu Sözleşmede taraf olan her Devlete belirli bazı kültür varlıkları hakkında zaman aşımına uğramazlık hakkı tanınmanın dışında; bunları sınıflandırmak ve bunların başkalarına çevrilmezlikleri bulunduğunu ilân ederek ihraç edilmiş bulunmaları halinde ilgili Devletler tarafından geri alınmasını kolaylaştırmak.

Madde 14

Kanunsuz ihraçları önlemek ve işbu sözleşme hükümlerinin uygulanmasından doğacak vebibeleri karşılamak üzere Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan her Devlet, kültür varlıklarını korumakla görevli ulusal servislerine, olanakları ölçüsünde, yeterli bir bütçe tahsis edecek ve bu amaçla gerektiğinde bir fon tesis edebilecektir.

Madde 15

Bu Sözleşme, taraf Devletler için yürürlüğe girmesinden önce ait oldukları ülkelerden her ne sebeple olursa olsun çıkmış bulunan kültür varlıklarının geri verilmesini sağlamak üzere, aralarında yaptıkları anlaşmaların yürürlüğe konmasını veya yürütülmesini engellemez.

Madde 16

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Konferansı'na, bu Konferans'ın belirteceği tarih ve şekillerde verecekleri süreli raporlarda, işbu Sözleşme'nin uygulanması amacıyla kabul edecekleri kanun, tüzük, yönetmelik gibi mevzuat ile alacakları tedbirler ve bu alanda edinecekleri tecrübeler hakkında bilgi vereceklerdir.

Madde 17

1. Bu sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler aşağıdaki konularla ilgili olarak teknik yardım isteği ile Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumuna başvurabilirler :

- a) Enformasyon ve eğitim;
- b) Danışım ve ekspertiz
- c) Düzenleştirme ve uzlaştırma.

2. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu kendi öz girişimi ile kültür varlıklarının kanunsuz dolaşımına ilişkin sorunlar üzerinde araştırmalar yapabilir ve incelemeler yayınlayabilir

3. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu bu amaçla, yetkili bütün hükümet dışı kuruluşlara başvurabilir.

4. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu bu Sözleşmenin yürütülmesi amacıyla ile, ve kendi öz girişimi ile taraf Devletlere önerilerde bulunmaya yetkili kılınmıştır.

5. Unesco, işbu Sözleşmenin uygulanmasında en az iki taraf Devletin uyuşmazlığa düşmesi halinde ve bunların istekleri üzerine uzlaştırıcılıkta bulunabilir.

Madde 18

Bu Sözleşme İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Rusça olarak düzenlenmiştir ve her dört metin eşit değerdedir.

Madde 19

1. Bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu üyesi bütün Devletlerin onama ve onaylamasına, kendi anayasal usulleri uyarınca sunulacaktır.

2. Onama ve onaylama ile ilgili belgeler Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Direktörüne tevdi olunur.

Madde 20

1. Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumuna üye olmadıkları halde Kurumun İcra Konseyi tarafından katılmaya davet edilen Devletlerin de katılmalarına ağıktır.

2. Katılma, katılma belgelerinin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Direktörüne tevdi edilmesi ile olur.

Madde 21

Bu Sözleşme, üçüncü, onama, onaylama veya katılma belgelerinin tevdi edildiği tarihten üç ay sonra ve ancak onama, onaylama veya katılma belgelerini tevdi etmiş bulunan Devletler için yürürlüğe girer. Öteki Devletler için ise onama, onaylama veya katılma belgelerini tevdi ettiği tarihten üç ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 22

Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletler, Sözleşmenin yalnız kendi anavurt topraklarında değil, uluslararası ilişkilerini sağladıkları ülkelerde de uygulanacağını kabul ederler. İşbu Sözleşmenin bu ülkelerde uygulanmasını sağlamak amacı ile, gerektiğinde onama, onaylama veya katılma sırasında veya daha önce, buralardaki Hükümetlerin ya da başka yetkili mercilerin mütalaalarını almayı ve Sözleşmenin uygulanacağı ülkeleri Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Direktörüne bildirmeyi taahhüt ederler. Bu onaylama, belgelerin alındığı tarihten üç ay sonra geçerlilik kazanır.

Madde 23

1. Bu Sözleşmeye taraf olarak katılmış bulunan Devletlerden her biri gerek kendi adına, gerekse ilişkilerini sağladığı ülke adına işbu Sözleşmeyi hükümsüz ilân etme hakkına sahiptir.

2. Hükümsüz ilân etme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Direktörüne yazılı bir belge tevdi yolu ile olur.

3. Hükümsüzlük, ilgili belgenin alınışından oniki ay sonra geçerlilik kazanır.

Madde 24

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Direktörü, Kuruma üye Devletlere, 20. maddede, üye olmamış Devletlere, Birleşmiş Milletler Kurumuna, 19. ve 20. maddelerde anılan onama, onaylama ve katılma belgeleri ile 22. ve 23. maddelerde ayrı ayrı belirtilen bildirilerden ve hükümsüz ilân etmelerden bilgi verecektir.

Madde 25

1. Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Konferansı tarafından gözden geçirilebilir. Bu suretle gözden geçirilmiş olan Sözleşme ancak buna taraf olarak katılacak Devletleri bağlar.

2. Genel Konferans'ın işbu Sözleşme'nin tamamını veya bir kısmını değiştiren bir Sözleşmeyi kabul etmesi halinde, bu yeni Sözleşmede, başkaca bir hüküm bulunmadığı takdirde yenisinin yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere, işbu Sözleşmenin onama, onaylama ve katılmaya sunulmuş açıklığı sona erecektir.

Madde 26

Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Anayasası'nın 102. maddesi uyarınca Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Genel Direktörünün müracaatı üzerine Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tescil edilecektir.

Convention concernant les mesures à prendre pour interdire et empêcher l'importation, l'exportation et le transfert de propriété illicites des biens culturels

La Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, réunie à Paris, du 12 octobre au 14 novembre 1970 en sa seizième session,

Rappelant l'importance des dispositions de la Déclaration des principes de la coopération culturelle internationale adoptée par la Conférence générale à sa quatorzième session,

Considérant que l'échange des biens culturels entre nations à des fins scientifiques, culturelles et éducatives approfondit la connaissance de la civilisation humaine, enrichit la vie culturelle de tous les peuples et fait naître le respect et l'estime mutuels entre les nations,

Considérant que les biens culturels sont un des éléments fondamentaux de la civilisation et de la culture des peuples, et qu'ils ne prennent leur valeur réelle que si leur origine, leur histoire et leur environnement sont connus avec la plus grande précision,

Considérant que chaque Etat a le devoir de protéger le patrimoine constitué par les biens culturels existant sur son territoire contre les dangers de vol, de fouilles clandestines et d'exportation illicite,

Considérant que pour parer à ces dangers, il est indispensable que chaque Etat prenne davantage conscience des obligations morales touchant au respect de son patrimoine culturel comme de celui de toutes les nations,

Considérant que les musées, les bibliothèques et les archives, en tant qu'institutions culturelles, doivent veiller à ce que la constitution de leurs collections soit fondée sur des principes moraux universellement reconnus,

Considérant que l'importation, l'exportation et le transfert de propriété illicites des biens culturels entravent la compréhension mutuelle des nations que l'UNESCO a le devoir de favoriser, entre autres en recommandant aux Etats intéressés des conventions internationales à cet effet,

Considérant que, pour être efficace, la protection du patrimoine culturel doit être organisée tant sur le plan national qu'international et exige une étroite collaboration entre les Etats,

Considérant que la Conférence générale de l'UNESCO a déjà adopté, en 1964, une recommandation à cet effet,

Etant saisie de nouvelles propositions concernant les mesures à prendre pour interdire et empêcher l'importation, l'exportation et le transfert de propriété illicites des biens culturels, question qui constitue le point 19 de l'ordre du jour de la session,

Après avoir décidé, lors de sa quinzième session, que cette question ferait l'objet d'une convention internationale, adopte, ce quatorzième jour de novembre 1970, la présente Convention.

Article premier :

Aux fins de la présente Convention sont considérés comme biens culturels les biens qui, à titre religieux ou profane, sont désignés par chaque Etat comme étant d'importance pour l'archéologie, la préhistoire, l'histoire, la littérature, l'art ou la science, et qui appartiennent aux catégories ci-après :

(a) collections et spécimens rares de zoologie, de botanique, de minéralogie et d'anatomie; objets présentant un intérêt paléontologique;

(b) les biens concernant l'histoire, y compris l'histoire des sciences et des techniques, l'histoire militaire et sociale, ainsi que la vie des dirigeants, penseurs savants et artistes nationaux, et les événements d'importance nationale.

(c) le produit des fouilles archéologiques (régulières et clandestines) et des découvertes archéologiques;

(d) les éléments provenant du démembrement de monuments artistiques et des sites archéologiques;

(e) objets d'antiquité ayant plus de cent ans d'âge, tels que inscriptions, monnaies et sceaux gravés;

(f) le matériel ethnologique;

(g) les biens d'intérêt artistique tels que :

(i) tableaux, peintures et dessins faits entièrement à la main sur tout support et en toutes matières (à l'exclusion des dessins industriels et des articles manufacturés décorés à la main);

(ii) productions originales de l'art statuaire et de la sculpture, en toutes matières;

(iii) gravures, estampes et lithographies originales;

(iv) assemblages et montages artistiques originaux, en toutes matières;

(h) manuscrits rares et incunables, livres, documents et publications anciens d'intérêt spécial (historique, artistique, scientifique, littéraire, etc.) isolés ou en collections;

(i) timbres - poste, timbres fiscaux et analogues, isolés ou en collections;

(j) archives, y compris les archives phonographiques, photographiques et cinématographiques;

(k) objets d'ameublement ayant plus de cent ans d'âge et instruments de musique anciens.

Article 2

1. Les États parties à la présente Convention reconnaissent que l'importation, l'exportation et le transfert de propriété illicites des biens culturels constituent l'une des causes principales de l'appauvrissement du patrimoine culturel des pays d'origine de ces biens, et qu'une collaboration internationale constitue l'un des moyens les plus efficaces de protéger leurs biens culturels respectifs contre tous les dangers qui en sont les conséquences.

2. A cette fin, les États parties s'engagent à combattre ces pratiques par les moyens dont ils disposent, notamment en supprimant leurs causes, en arrêtant leur cours et en aidant à effectuer les réparations qui s'imposent.

Article 3

Sont illicites l'importation, l'exportation et le transfert de propriété des biens culturels, effectués contrairement aux dispositions prises par les États parties en vertu de la présente Convention.

Article 4

Les États parties à la présente Convention reconnaissent qu'aux fins de ladite convention, les biens culturels appartenant aux catégories ci - après font partie du patrimoine culturel de chaque État :

(a) biens culturels nés du génie individuel ou collectif de ressortissants de l'État considéré et biens culturels importants pour l'État considéré, créés sur le territoire de cet État par des ressortissants étrangers ou par des apatrides résidant sur ce territoire;

(b) biens culturels trouvés sur le territoire national;

(c) biens culturels acquis par des missions archéologiques, ethnologiques ou de sciences naturelles, avec le consentement des autorités compétentes du pays d'origine de ces biens;

(d) biens culturels ayant fait l'objet d'échanges librement consentis;

(e) biens culturels reçus à titre gratuit ou achetés légalement avec le consentement des autorités compétentes du pays d'origine de ces biens.

Article 5

Afin d'assurer la protection de leurs biens culturels contre l'importation, l'exportation et le transfert de propriété illicites, les Etats parties à la présente Convention s'engagent, dans les conditions appropriées à chaque pays, à instituer sur leur territoire, dans la mesure où ils n'existent pas déjà, un ou plusieurs services de protection du patrimoine culturel dotés d'un personnel qualifié et en nombre suffisant pour assurer de manière efficace les fonctions énumérées ci - dessous :

(a) contribuer à l'élaboration des projets de textes législatifs et réglementaires en vue de permettre la protection du patrimoine culturel, et notamment la répression des importations, exportations et transferts de propriété illicites des biens culturels importants;

(b) établir et tenir à jour, sur la base d'un inventaire national de protection, la liste des biens culturels importants, publics et privés, dont l'exportation constituerait un appauvrissement sensible du patrimoine culturel national;

(c) promouvoir le développement ou la création des institutions scientifiques et techniques (musées, bibliothèques, archives, laboratoires, ateliers, etc.) nécessaires pour assurer la conservation et la mise en valeur des biens culturels;

(d) organiser le contrôle des fouilles archéologiques, assurer la conservation «in situ» de certains biens culturels et protéger certaines zones réservées à des recherches archéologiques futures;

(e) établir à l'intention des personnes intéressées (conservateurs, collectionneurs, antiquaires, etc.), des règles conformes aux principes éthiques formulés dans la présente Convention et veiller au respect de ces règles;

(f) exercer une action éducative afin d'éveiller et de développer le respect du patrimoine culturel de tous les Etats et diffuser largement la connaissance des dispositions de la présente Convention.

(g) veiller à ce qu'une publicité appropriée soit donnée à tout cas de disparition d'un bien culturel.

Article 6

Les Etats parties à la présente Convention s'engagent :

(a) à instituer un certificat approprié par lequel l'Etat exportateur spécifierait que l'exportation du ou des biens culturels visés est autorisée par lui, ce certificat devant accompagner le ou les biens culturels régulièrement exportés;

(b) à interdire la sortie de leur territoire des biens culturels non accompagnés du certificat d'exportation visé ci - dessus;

(c) à porter de façon appropriée cette interdiction à la connaissance du public, et en particulier des personnes qui pourraient exporter ou importer des biens culturels.

Article 7

Les Etats parties à la présente Convention s'engagent :

(a) à prendre toutes les mesures nécessaires, conformes à la législation nationale, pour empêcher l'acquisition, par les musées et autres institutions similaires

situés sur leur territoire, de biens culturels d'origine d'un autre Etat partie à la Convention, biens qui auraient été exportés illicitement après l'entrée en vigueur de la Convention; dans la mesure du possible, à informer l'Etat d'origine, partie à la présente Convention, des offres de tels biens culturels sortis illicitement du territoire de cet Etat après l'entrée en vigueur de la présente Convention, à l'égard des deux Etats en cause;

(b) (i) à interdire l'importation des biens culturels volés dans un musée ou un monument public civil ou religieux ou une institution similaire, situés sur le territoire d'un autre Etat partie à la présente Convention après l'entrée en vigueur de celle-ci à l'égard des Etats en question, à condition qu'il soit prouvé que ces biens font partie de l'inventaire de cette institution;

(ii) à prendre des mesures appropriées pour saisir et restituer à la requête de l'Etat d'origine partie à la Convention tout bien culturel ainsi volé et importé après l'entrée en vigueur de la présente Convention à l'égard des deux Etats concernés, à condition que l'Etat requérant verse une indemnité équitable à la personne qui est acquéreur de bonne foi ou qui détient légalement la propriété de ce bien. Les requêtes de saisie et de restitution doivent être adressées à l'Etat requis par la voie diplomatique. L'Etat requérant est tenu de fournir, à ses frais, tout moyen de preuve nécessaire pour justifier sa requête de saisie et de restitution. Les Etats parties s'abstiennent de frapper de droits de douane ou d'autres charges les biens culturels restitués en conformité avec le présent article. Toutes les dépenses afférentes à la restitution du ou des biens culturels en question sont à la charge de l'Etat requérant.

Article 8

Les Etats parties à la présente Convention s'engagent à frapper de sanctions pénales ou administratives toute personne responsable d'une infraction aux interdictions prévues aux articles 6 (b) et 7 (b) ci-dessus.

Article 9

Tout Etat partie à la présente Convention et dont le patrimoine culturel est mis en danger par certains pillages archéologiques ou ethnologiques peut faire appel aux Etats qui sont concernés. Les Etats parties à la présente Convention s'engagent à participer à toute opération internationale concertée dans ces circonstances, en vue de déterminer et d'appliquer les mesures concrètes nécessaires, y compris le contrôle de l'exportation, de l'importation et du commerce international des biens culturels spécifiques concernés. En attendant un accord, chaque Etat concerné prendra, dans la mesure du possible, des dispositions provisoires pour prévenir un dommage irréparable au patrimoine culturel de l'Etat demandeur.

Article 10

Les Etats parties à la présente Convention s'engagent :

(a) à restreindre par l'éducation, l'information et la vigilance, les transferts de biens culturels illégalement enlevés de tout Etat partie à la présente Convention et, dans les conditions appropriées à chaque pays, à obliger, sous peine de sanctions pénales ou administratives, les antiquaires à tenir un registre mentionnant la provenance de chaque bien culturel, le nom et l'adresse du fournisseur, la description et le prix de chaque bien vendu, ainsi qu'à informer l'acheteur du bien culturel de l'interdiction d'exportation dont ce bien peut être l'objet;

b) à s'efforcer par l'éducation, de créer et de développer dans le public le sentiment de la valeur des biens culturels et du danger que le vol, les fouilles clandestines et les exportations illicites représentent pour le patrimoine culturel.

Article 11

Sont considérés comme illicites l'exportation et le transfert de propriété forcés de biens culturels résultant directement ou indirectement de l'occupation d'un pays par une puissance étrangère.

Article 12

Les Etats parties à la présente Convention respecteront le patrimoine culturel dans les territoires dont ils assurent les relations internationales et prendront les mesures appropriées pour interdire et empêcher l'importation, l'exportation et le transfert de propriété illicites des biens culturels dans ces territoires.

Article 13

Les Etats parties à la présente Convention s'engagent par ailleurs dans le cadre de la législation de chaque Etat :

(a) à empêcher, par tous moyens appropriés, les transferts de propriété de biens culturels tendant à favoriser l'importation ou l'exportation illicites de ces biens;

(b) à faire en sorte que leurs services compétents collaborent en vue de faciliter la restitution, à qui de droit, dans les délais les plus rapides des biens culturels exportés illicitement;

(c) à admettre une action de revendication de biens culturels perdus ou volés exercée par le propriétaire légitime ou en son nom;

(d) à reconnaître, en outre, le droit imprescriptible de chaque Etat partie à la présente Convention, de classer et de déclarer inaliénable certains biens culturels qui, de ce fait, ne doivent pas être exportés, et à faciliter la récupération par l'Etat intéressé de tels biens au cas où ils auraient été exportés.

Article 14

Pour prévenir les exportations illicites et faire face aux obligations qu'établira l'exécution des dispositions de la présente Convention, chaque Etat partie à ladite Convention devra, dans la mesure de ses moyens, doter les services nationaux de protection du patrimoine culturel d'un budget suffisant et, si nécessaire, pourra créer un fonds à cette fin.

Article 15

Rien, dans la présente Convention, n'empêche les Etats qui y sont parties de conclure entre eux des accords particuliers ou de poursuivre la mise à l'exécution des accords déjà conclus concernant la restitution de biens culturels sortis de leur territoire d'origine, pour quelque raison que ce soit, avant l'entrée en vigueur de la présente Convention pour les Etats intéressés.

Article 16

Les Etats parties à la présente Convention indiqueront dans des rapports périodiques qu'ils présenteront à la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, aux dates et sous la forme qu'elle déterminera, les dispositions législatives et réglementaires et les autres mesures qu'ils auront adoptées pour l'application de la présente Convention, ainsi que des précisions sur l'expérience qu'ils auront acquise dans ce domaine.

Article 17

1. Les Etats parties à la présente Convention peuvent faire appel au concours technique de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, notamment en ce qui concerne :

(a) l'information et l'éducation;

- (b) la consultation et l'expertise;
- (c) la coordination et les bons offices.

2. L'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture peut, de sa propre initiative, entreprendre des recherches et publier des études sur les problèmes relatifs à la circulation illicite des biens culturels.

3. A cette fin, l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture peut également recourir à la coopération de toute organisation non gouvernementale compétente.

4. L'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture est habilitée à faire, de sa propre initiative, des propositions aux Etats parties en vue de la mise en oeuvre de la présente Convention.

5. A la demande d'au moins deux Etats parties à la présente Convention qu'oppose un différend relatif à la mise en oeuvre de celle-ci, l'Unesco peut offrir ses bons offices afin d'arriver à un accord entre eux.

Article 18

La présente Convention est établie en anglais, en espagnol, en français et en russe, les quatre textes faisant également foi.

Article 19

1. La présente Convention sera soumise à la ratification ou à l'acceptation des Etats membres de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, conformément à leurs procédures constitutionnelles respectives.

2. Les instruments de ratification ou d'acceptation seront déposés auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

Article 20

1. La présente Convention est ouverte à l'adhésion de tout Etat non membre de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, invité à y adhérer par le Conseil exécutif de l'Organisation.

2. L'adhésion se fera par le dépôt d'un instrument d'adhésion auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

Article 21

La présente Convention entrera en vigueur trois mois après la date de dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, mais uniquement à l'égard des Etats qui auront déposé leurs instruments respectifs de ratification, d'acceptation ou d'adhésion à cette date ou antérieurement. Elle entrera en vigueur pour chaque autre Etat trois mois après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion.

Article 22

Les Etats parties à la présente Convention reconnaissent que celle-ci est applicable non seulement à leurs territoires métropolitains mais aussi aux territoires dont ils assurent les relations internationales; ils s'engagent à consulter, si nécessaire, les gouvernements ou autres autorités compétents desdits territoires, au moment de la ratification, de l'acceptation ou de l'adhésion, ou auparavant, en vue d'obtenir l'application de la Convention à ces territoires, ainsi qu'à notifier au Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, les territoires auxquels la Convention s'appliquera, cette ratification devant prendre effet trois mois après la date de sa réception.

Article 23

1. Chacun des Etats parties à la présente Convention aura la faculté de dénoncer la présente Convention en son nom propre ou au nom de tout territoire dont il assure les relations internationales.

2. La dénonciation sera notifiée par un instrument écrit déposé auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

3. La dénonciation prendra effet douze mois après réception de l'instrument de dénonciation.

Article 24

Le Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture informera les Etats membres de l'Organisation, les Etats non membres visés à l'article 20, ainsi que l'Organisation des Nations Unies, du dépôt de tous les instruments de ratification, d'acceptation ou d'adhésion mentionnés aux articles 19 et 20, de même que des notifications et dénonciations respectivement prévues aux articles 22 et 23.

Article 25

1. La présente Convention pourra être révisée par la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. La révision ne liera cependant que les Etats qui deviendront parties à la Convention portant révision.

2. Au cas où la Conférence générale adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente Convention, et à moins que la nouvelle convention n'en dispose autrement, la présente Convention cesserait d'être ouverte à la ratification, à l'acceptation ou à l'adhésion, à partir de la date d'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision.

Article 26

Conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, la présente Convention sera enregistrée au Secrétariat des Nations Unies à la requête du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

Fait à Paris, ce dix-septième jour de novembre 1970 en deux exemplaires authentiques portant la signature du Président de la Conférence générale, réunie en sa seizième session, et du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, qui seront déposés dans les archives de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, et dont des copies certifiées conformes seront remises à tous les Etats visés aux articles 19 et 20 ainsi qu'à l'Organisation des Nations Unies.

Le texte qui précède est le texte authentique de la Convention dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture à sa seizième session, qui s'est tenue à Paris et qui a été déclarée close le quatorzième jour de novembre 1970.

EN FOI DE QUOI ont apposé leur signature, ce dix-septième jour de novembre 1970,

Le Président de la Conférence générale
ATILIO DELL'ORO MAINI
Le Directeur général
RENE MAHEU